

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه (۱۰۶) ۲

استاد: وافی یزدی

موضوع: استثناء

نکته ۱: اگر تکرار «إلا» برای تاکید نباشد:

• اگر استثناء مفرغ باشد:

عامل ماقبل «إلا»، فقط در یکی از مستثنی‌ها عمل می‌کند و بقیه مستثنی‌ها منصوب می‌شوند: ما

قام إلا زید إلا عمراً إلا بکراً

• اگر استثناء تام باشد:

■ اگر همه مستثنی‌ها بر مستثنی منہ مقدم شده باشند:

همه را منصوب می‌کنیم: قام إلا زیداً إلا عمراً إلا خالداً القوم

■ اگر هیچ یک از مستثنی‌ها مقدم نبود:

همه را نصب می‌دهیم بجز یکی که به آن اعرابی می‌دهیم که اگر تنها بود می‌گرفت: لم يفوا إلا

امرو إلا علی

نکته ۲: حکم مستثنای مابعد اول، در قصد متکلم، مانند حکم مستثنای اول است به شرطی که نشود بعضی را از

بعضی استثناء کرد (یعنی اگر مستثنای اول خارج از حکم شده توسط متکلم، بقیه مستثناها نیز خارج می‌شوند و اگر

داخل شده بقیه نیز داخل می‌شوند).

نکته ۳: «غیر» یکی دیگر از ادات استثناء است و جزء اسماء دائم الاضافه است که همیشه به مابعد خودش اضافه

می‌شود؛ آنچه به سبب غیر مستثنی می‌شود، به غیر اضافه شده و مجرور می‌گردد اما اعراب خود غیر، همانند

مستثنایی است که بوسیله إلا استثناء شده و تمام احکامی که در مورد مستثنی به إلا گذشت در مورد خود غیر جاری

است.